

ACTIVITATEA DE VOLUNTARIAT LA 10 ANI DE LA ADERAREA ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Daniel ASSAD M. *

Abstract:

Romania's integration into the European Union has meant an up to dateness factor on the volunteering activity, both from the legal point of view and from a social one too. Nevertheless, a majore feature in this matter has been represented by this activity's impact upon the public area and the way in which the public authorities have cooperated with the volunteering entities. In the current paper, I would like to point out the causes and needs as bases of the volunteering activity, as well as the legal effects the volunteering agreement produces within the public area. Not in the last time, I will also state the legal steps which may be done in this matter.

Keywords : Volunteering activity, volunteering contract, legal framework, cooperation with authorities, social impact.

I. Considerații generale

Activitatea de voluntariat nu este una tocmai nouă în România. Aceasta s-a dezvoltat foarte mult în ultima decadă, datorită modificărilor de ordin social, juridic și politic, care s-au produs pe fundalul principal al aderării țării noastre la Uniunea Europeană. Această evoluție a fost marcată de mai mulți factori, printre care și aceia legați de nevoia unor entități, independente de autoritățile publice și de cele politice, de a răspunde unor solicitări imperative ale societății.

Factorii, care au favorizat dezvoltarea activității de voluntariat, sunt destul de variați, oscilând în principal între deficiențele sociale, marcate de neajunsurile de ordin financiar, care s-au remarcat în ultima perioadă de timp, la diverse instituții publice, finanțate de la bugetul de stat.

Am precizat, că această activitate nu este una nouă. România a avut o bogată experiență în acest domeniu, încă din perioada pre-decembristă, când angajaților în câmpul muncii le erau impuse, de către regimul autoritar al acelor vremuri, anumite activități, pe care aveau să le efectueze în mod benevol, neremunerat. Este vorba despre așa-zisa ”muncă voluntară”, impusă în anumite domenii de activitate.

Este cunoscut faptul că, indiferent de modul de organizare a acestei activități, în prezent, aceasta a urmat o evoluție firească a lucrurilor în concordanță cu schimbările societății și cu necesitățile stringente ale acesteia, la care cetățenii au admis să contribuie.

Integrarea României în Uniunea Europeană a influențat în mod remarcabil dezvoltarea entităților focalizate pe activitatea de voluntariat și, mai mult decât atât, a făcut să crească, într-un mod considerabil, numărul acestora. Acest aspect nu poate să fie decât îmbucurător, pe fundalul finanțării tot mai precare a unor sectoare publice de activitate, precum cel sanitar, educațional, artistic, cultural, sportiv, al asigurărilor sociale, al protecției drepturilor omului etc. Aceste deficiențe nu pot fi acoperite decât de o activitate constantă și comună, venită din partea grupurilor de inițiativă independente, organizate fie în organizații non-guvernamentale, fie în asociații, care nu urmăresc obținerea unui profit. În practică, ambele forme de organizare au același scop urmărit încă de la înființare, anume

---

* Volunteer, Centrul CE Direct România, e-mail: daniel.assad@yahoo.com

acela de a nu obține profit. Referitor la aceste forme de manifestare a activităților de voluntariat voi reveni în cuprinsul prezentei lucrări.

Este firesc ca o activitate de ordin public, care nu poate să-și ducă la îndeplinire obiectivele impuse ca misiune instituțională, să fie suplimentar sprijinită de alte entități private, organizate în scopul de a "ajuta" ceea ce statul, prin autoritățile sale, nu poate să finanțeze. Pentru aceste carențe de ordin financiar, statul a găsit o soluție, reglementată juridic, constând în aceea de a facilita partenerilor privați, ONG-uri sau asociații non-profit, de a lua parte la procesul de îndeplinire a misiunii instituțiilor publice, despre care am relatat mai sus.

II. Cadrul legal

Procesul legiferării activității de voluntariat din țara noastră s-a subsumat unei tendințe europene comune, unui efort susținut al tuturor statelor membre ale Uniunii Europene de a înregistra unele performanțe în domenii din cele mai vaste ale vieții socio-educative. Aceasta a fost, de fapt, tendința manifestată la nivel european, care s-a accentuat gradual în anii '90, ocazie cu care Comisia Europeană a luat în considerare unele acțiuni, axate pe activități de tineret, cu scopul de a promova mobilitatea acestora, toleranța, educația și, mai presus de toate, cetățenia activă în întreg spațiul european.¹

Pentru a transpune în legislația internă principalele idei promotoare, care aveau să caracterizeze activitatea de voluntariat din țara noastră, au fost avute în vedere o serie de documente legislative adoptate la nivel european. Acesta a fost momentul de debut al reglementării, în forma sa modernă, nouă și inovatoare, a acestui tip de activitate.²

Fără să facem abstracție de impulsurile europene, modalitățile de soluționare a unor nevoi imperative ale societății, văzute ca artificiu juridic, la care am făcut referire mai sus, ca bază legală de sprijinire a acelor sectoare publice de activitate unde nu se poate desfășura activitatea instituțională în mod firesc, își găsesc suportul legal în dispozițiile Legii nr. 78/2014³. Acest act normativ a abrogat vechea reglementare legală în domeniu, drept modalitate de adaptare a noilor realități sociale la cerințele vieții publice și private.⁴

În sens legal, activitatea de voluntariat a fost privită ca "*o activitate de interes public, desfășurată din proprie inițiativă de orice persoană fizică, în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială*".⁵ Se poate observa, la o primă lectură, că definiția dată de legiuitorul anterior activității de voluntariat este una cât se poate de incompletă și imprecisă, dat fiind faptul că, pe de-o parte, activitatea nu este prestată de o persoană fizică în favoarea altei persoane fizice, așa cum s-ar putea interpreta din textul citat, iar pe de altă parte, activitatea pe care o discutăm în prezenta lucrare presupune mai mult decât atât, de exemplu semnarea unui contract de voluntariat de către prestator și beneficiar cu toate consecințele juridice care decurg din acesta.

---

¹ A se vedea Adolfova I., Bere I., Gregorova A. B. ș.a., *The EVSification Manual*, Cluj-Napoca, 2016, p. 13.

² Alături de cadrul legal de la nivel European, care a fost transpus în legislația națională din România, au fost implementate o serie de programe de referință pentru acest domeniu. Dintre acestea, cele mai cunoscute sunt "Youth for Europe", program care a fost implementat în anul 1998. A fost urmat de "Youth in Action" în anul 2007 și de "Erasmus Plus" în 2014, toate acestea având aplicabilitate în domeniul educației, tineretului și sportului.

³ Legea nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România a fost publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 469 din 26 iunie 2014.

⁴ Legea nr. 195/2001 republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 276 din 25 aprilie 2007.

⁵ *Ibidem*, art. 2 alin. 1 lit. a).

Acestea sunt, aşadar, în linii mari, câteva argumente, care au făcut posibilă modificarea legislativă în acest domeniu, argumente care au fost completate cu alte aspecte legate de tehnica legislativă şi de faptul că multe prevederi erau căzute în desuetudine.

În principiu, autorităţile locale erau beneficiarele de drept ale serviciilor din activităţile de voluntariat, ceea ce a permis o mai mare limită în asigurarea exercitării serviciilor publice în folosul cetăţenilor. Mai mult decât atât, cetăţenii, membri ai comunităţilor locale, au conştientizat că a sosit timpul să se organizeze în forme asociative fără scopul de a obţine profit.

Din aceste motive, legiuitorul a considerat oportun să abroge dispoziţiile legale anterioare în materie, prin adoptarea noii legi privind activitatea de voluntariat din anul 2014. Practic, cu această ocazie, ”*statul român recunoaşte valoarea socială a activităţilor de voluntariat ca expresie a cetăţeniei active, a solidarităţii şi responsabilităţii sociale ...*”⁶. Este vorba despre un principiu de bază al organizării şi exercitării activităţii de voluntariat din ţara noastră, dând posibilitatea indivizilor, persoane fizice, să răspundă nevoilor sociale, din anumite domenii de activitate, prin organizarea de activităţi de voluntariat, atât la nivel local, cât şi la nivel naţional sau chiar internaţional.

III. Principiile de bază

În cadrul activităţii de voluntariat, pe care legea română o reglementează, îşi găsesc aplicabilitate unele principii de bază, care fac posibilă derularea contractului de voluntariat. Între acestea, legiuitorul a acordat o valoare esenţială principiului interesului public al activităţii, principiului desfăşurării acestei activităţi în mod neremunerat, principiului liberului consimţământ exprimat, principiului nediscriminării şi al egalităţii de tratament în desfăşurarea acestei activităţi. Toate aceste principii formează un tot unitar, astfel încât ele nu trebuie privite izolat, independent unele de altele. Acest aspect ţine de esenţa faptului că numai privite şi respectate împreună dau valoarea cuvenită activităţii de voluntariat, la care se face referire în prezenta lucrare.

Alături de valoarea socială, pe care legiuitorul a înţeles să o acorde activităţii de voluntariat⁷, alte principii de bază îşi găsesc locul în acest domeniu.

Activitatea prestată se bazează pe participarea ca voluntar a persoanei fizice, participare care este una de interes public şi face să dezvolte sau să realizeze interesele publice ale beneficiarului acestor activităţi. Mai mult decât atât, activitatea prestată este una neremunerată, ceea ce presupune că nu există o contraprestaţie bănească sau materială, în general, în sensul dispoziţiilor art. 159 din Codul muncii, tocmai datorită faptului că în cazul contractului de voluntariat nu îşi găsesc incidenţa dispoziţiile din Codul muncii.⁸

Un alt principiu, care stă la baza desfăşurării activităţii de voluntariat, este acela al liberului consimţământ exprimat al persoanei care prestează activitate de voluntariat. Acest consimţământ face obiectul contractului de voluntariat, despre care voi discuta detaliat la secţiunea următoare.

De asemenea, implicarea activă a voluntarului în viaţa comunităţii stă la baza efectuării activităţilor de voluntariat, ceea ce presupune că persoana voluntarului ştie şi consimte să participe activ la orice fel de activităţi, care sunt în folosul comunităţii locale din care face parte sau la care s-a angajat în baza acordului de voinţă liber exprimat la încheierea contractului de voluntariat.

---

⁶ Art. 2 alin. 1 din Lg. nr. 78/2014 privind reglementarea activităţii de voluntariat în România.

⁷ *Ibidem.*

⁸ Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 225 din 31 martie 2011.

Nu în ultimul rând, participarea voluntarilor se face în baza principiului egalității de șanse și tratament, fără niciun fel de discriminare a celor implicați activ în activitățile alese. Dispozițiile referitoare la discriminare au în vedere interzicerea oricăror forme de privilegii și discriminări în exercitarea drepturilor cetățenilor, așa cum acestea sunt reglementate juridic⁹.

Dacă mai sus a fost discutată acea categorie de principii, care se aplică la nivel macro-, general, nu trebuie să uităm acele principii care se aplică minimal, la nivelul individului și care țin de aspectul personal-psihologic al persoanei care prestează activitate de voluntariat.

Autocunoașterea personală, descoperită de fiecare individ, este una dintre principalele atribuții și trăsături de caracter, care definesc în cele din urmă finalitatea acestei activități¹⁰. Cunoașterea de sine este așadar importantă în măsura conștientizării acesteia de către persoana care se angajează în activitatea de voluntariat, deoarece, numai în felul acesta, voluntarul poate să întreprindă anumite activități, față de care exprimă unele competențe și abilități, fiind astfel conștient de rezultatele așteptate. În caz contrar, acesta nu poate să aibă așteptate anumite rezultate, peste puterea sa de organizare și disciplină în acțiune, dacă acestea nu concordă cu pregătirea sa psihică și intelectuală, cu randamentul pe care este capabil să îl dea vizavi de o situație dată.

În literatura de specialitate s-a conturat opinia, potrivit căreia asupra individului se formează o cultură psihologică orientată spre autocunoaștere, care la rândul-i conturează unele elemente esențiale psihologice, care trebuie analizate.¹¹ În aceeași ordine de idei și având în vedere momentele esențiale psihologice, ”*criteriile psihologice intră în discuție, în mod deosebit, la îndeplinirea cu rea-credință ... a îndatoririlor de serviciu*”¹². Chiar dacă este vorba despre o activitate neremunerată, activitatea de voluntariat trebuie supusă rigorilor bunei-credințe, atunci când se face o evaluare a muncii prestate. Din acest motiv, aceste aspecte implică o bună cunoaștere a argumentelor psihologice, care pot duce în cele din urmă la îndeplinirea cu rea-credință sau la neîndeplinirea sarcinilor¹³.

Un alt aspect legat de această activitate este dat de faptul că persoana ”*trebuie să aibă un nivel ideologic ridicat, o concepție reală despre lume și societate, temelia unei juste orientări în soluționarea cazurilor ...*”¹⁴. Este adevărat, că o bună cunoaștere a societății în care trăim face o mai bună aplicare practică a cunoștințelor dobândite despre viață și societate, fără a avea eșecuri de niciun fel. Elementele psihologice se interferează inevitabil cu o gândire solidă, riguroasă, bine dezvoltată, ce reprezintă, într-un final, principalul instrument de care se folosește voluntarul în exercitarea activității.

Un alt element consacrat ca principiu de bază al acestei activități este acela al oportunității de a lucra cu oamenii și de a încerca lucruri noi.¹⁵ Este adevărat, că cele mai multe proiecte de implementat în domeniile de interes pentru acest gen de activitate sunt posibile printr-o interacțiune cu oameni, dat fiind faptul că aceste activități vin în sprijinul oamenilor.

IV. Contractul de voluntariat

---

⁹ O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 166 din 7 martie 2014.

¹⁰ A se vedea Adolfova I., Bere I., Gregorova A. B. ș.a., *The EVSification Manual.*, Cluj-Napoca, 2016, p. 15.

¹¹ A se vedea Magherescu D., *Deontologia punției publice*, Editura Sitech, Craiova, 2005, p. 133.

¹² *Ibidem.*

¹³ *Ibidem*, pp. 133-134.

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ A se vedea Adolfova I., Bere I., Gregorova A. B. ș.a., *The EVSification Manual.*, Cluj-Napoca, 2016, pp. 15-16.

Așa cum am precizat deja în cuprinsul acestei lucrări, activitatea de voluntariat are ca bază legală încheierea unui contract de voluntariat. Regimul juridic al acestui contract este dat de prevederile Legii nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România.¹⁶

În materia încheierii contractului de voluntariat se aplică dispozițiile de drept civil referitoare la contracte speciale. Potrivit acestora, trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, două condiții pentru valabilitatea unui contract. Este vorba despre capacitatea deplină de exercițiu a persoanei fizice care încheie contractul și de consimțământul valabil exprimat necesar pentru ca persoana fizică să fie parte a raportului juridic.

Prin definiție, contractul este ”*actul juridic, care trebuie încheiat între două sau mai multe persoane, care se obligă să coopereze în scopul desfășurării unei activități ...*”¹⁷. Acesta ar fi sensul restrâns al definiției date contractului juridic, care interesează prezentului studiu, știindu-se faptul că una din părțile care încheie acordul de voință este o persoană fizică, iar cealaltă parte este o persoană juridică.¹⁸

Așadar, revenind la condițiile de validitate ale contractului de voluntariat, prima condiție se referă la vârsta persoanei fizice, care încheie contractul de voluntariat.¹⁹ Aceasta trebuie să aibă capacitate deplină de exercițiu, care se dobândește la vârsta de 18 ani. Dar, în materie de voluntariat, pentru că, în principal, este vorba despre a presta o activitate, incidente în cauză sunt dispozițiile Codului muncii, potrivit cărora persoanele fizice dobândesc capacitate deplină de a încheia un contract de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.²⁰ Vizavi de aceste dispoziții, trebuie precizat faptul că acestea nu trebuie interpretate în sensul în care persoana fizică dobândește capacitate juridică deplină de exercițiu la împlinirea vârstei de 16 ani, ci doar că aceasta dobândește capacitate deplină exclusiv în domeniul dreptului muncii, adică de a încheia contracte în câmpul muncii.

În aceeași ordine de idei, dacă persoanei fizice îi este permis să încheie contracte juridice de muncă, în sensul prevederilor codului muncii, începând cu vârsta de 16 ani, atunci la aceeași vârstă persoana fizică are dreptul de a încheia și contracte de voluntariat.

Pe de altă parte, contractul de voluntariat are un caracter consensual, ceea ce înseamnă că consimțământul liber exprimat al persoanei care se obligă la momentul încheierii contractului este suficient pentru realizarea acordului de voință al părților contractante. Legea privind activitatea de voluntariat prevede expres, că acest contract se încheie, în mod obligatoriu, în formă scrisă, aceasta fiind o condiție de validitate la încheierea acestuia. Și Codul muncii prevede, că contractul se încheie în baza consimțământului părților, în formă scrisă și în limba română.²¹ Dar, spre deosebire de condiția consimțământului, care este necesară *ad validitate*, în dreptul muncii forma scrisă a contractului este cerută *ad probationem*. În ceea ce privește contractul de voluntariat, prevederile legale cer respectarea formei scrise, ca o condiție *ad validitatem*, pentru ca părțile să poată cunoaște drepturile și obligațiile

---

¹⁶ Art. 3 lit. d) din Legea nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România prevede că ”*contractul de voluntariat reprezintă convenția încheiată între un voluntar și organizația-gazdă, în temeiul căreia prima parte se obligă să presteze o activitate de interes public, fără a fi remunerată, iar cea de-a doua se obligă să ofere o activitate adecvată solicitării sau pregătirii voluntarului*”.

¹⁷ A se vedea Magherescu D., *The company contract in light of the new legal provisions*, în vol. *The New Romanian Civil Code, two years after its entry into force*, MEDIMOND, Bologna, 2013, p. 186.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, pp. 188-189.

²⁰ Art. 13(1) C. muncii.

²¹ *Ibidem*, art. 16 (1) C. muncii.

pe care le au și, totodată, pentru a evita interpretările eronate ale clauzelor contractuale. Așadar, din interpretarea dispozițiilor legale în materie, se poate aprecia, că lipsa formei scrise atrage nulitatea absolută a contractului de voluntariat, deci lipsirea acestuia de eficiență juridică, iar nu doar dificultatea de a proba unele aspecte din conținutul contractului, așa cum se întâmplă în cazul contractului de muncă. Am considerat, că se impune o paralelă între contractul de muncă și contractul de voluntariat, deoarece am precizat, la începutul acestei secțiuni, că cel din urmă ar fi o degenerescență a primei categorii de contract.

Un alt caracter definitoriu pentru contractul de voluntariat îl constituie faptul că acesta este un contract numit, ceea ce presupune existența obligației de a face, obligație care se execută în natură²². Contractul de voluntariat se încheie între voluntar și organizația-gazdă, iar încheierea contractului stabilește cadrul juridic în limitele căruia se va organiza și se va desfășura activitatea de voluntariat.

Legea privind desfășurarea activității de voluntariat în România prevede o serie de drepturi și obligații pentru părțile contractante. Între acestea, cele mai importante drepturi ale voluntarului se referă la desfășurarea activității cu respectarea disponibilității și priceperii acestuia, dreptul la protecția datelor cu caracter personal, dreptul de a i se elibera certificatul de voluntariat, care să ateste acțiunile la care a participat voluntarul.

Totodată, voluntarului îi revin unele obligații, în conformitate cu dispozițiile art. 13 alin. 1 lit. a) - e): să presteze munca pentru care a consimțit în contractul de voluntariat și aceasta să fie neremunerată, să aibă o conduită corespunzătoare pentru activitatea prestată, să respecte obligația de confidențialitate a informațiilor la care are acces în legătură cu munca prestată.

Nerespectarea acestor obligații atrage răspunderea juridică a voluntarului, care poate îmbrăca forme diferite, funcție de gradul de pericol social al faptelor săvârșite. Cea mai puțin severă poate fi răspunderea civilă, care să atragă sancțiuni pecuniare, iar cea mai gravă dintre acestea ar fi răspunderea penală, dacă sunt dovezi din care să se constate, că a fost săvârșită o infracțiune.

De asemenea, contractul de voluntariat va conține drepturile și obligațiile organizației - gazdă, așa cum rezultă din prevederile legii privind voluntariatul.²³

V. Concluzii

Conectarea activității de voluntariat la domenii de maxim interes al vieții sociale, precum educația, cultura, sportul, sănătatea, constituie un reper important în găsirea beneficiilor și a impactului, care sunt un rezultat al unor astfel de colaborări.

În primul rând, trebuie să fie avute în vedere, alături de beneficiile persoanelor cărora aceste activități li se adresează, și rezultatele pozitive, de care se bucură voluntarii înșiși. Este vorba despre

---

²² Spre deosebire de contractul de voluntariat, care este în esență unul oneros, contractul de muncă prevede, între clauzele sale, atât obligația angajatului de a presta munca, cât și contraprestația, la care este obligat angajatorul, constând în plata salariului către angajat. Din acest considerent, contractul de muncă are un caracter sinalagmatic, prin aceea că dă naștere la obligații reciproce între părți și are un caracter comutativ, decurgând din caracterul oneros al acestuia.

²³ Art. 14 prevede următoarele obligații ale organizației - gazdă: ” a) dreptul de a stabili organizarea și funcționarea activității de voluntariat; b) dreptul de a iniția conținutul fișei de voluntariat, pe care o adaptează la solicitarea și pregătirea voluntarului, precum și la tipul de activități de voluntariat desfășurate de către organizația-gazdă; c) dreptul de a exercita controlul asupra modului de implementare a fișei de voluntariat prin coordonatorul de voluntari; d) dreptul de a constata abaterile voluntarului, raportate la clauzele stabilite în contractul de voluntariat, fișa de voluntariat și/sau în fișa de protecție a voluntarului.”

faptul că aceștia capătă o experiență în diversele domenii în care activează, nu doar cu privire la noțiunile teoretice, cât mai ales la cele de natură practică.

Cele mai mari câștiguri se referă la faptul că voluntarii pot să se bucure de oportunitatea de a lucra cu oamenii și pentru oameni, de a încerca și de a descoperi lucruri noi, șansa de a implementa proiectele personale, dezvoltarea unor competențe și abilități personale.

Dar, dincolo de toate aceste beneficii, cel mai important este acela potrivit căruia, voluntarii au posibilitatea de a-și dezvolta aptitudinile și de a dobândi experiența necesară ulterior în domeniul profesional. Am putea, de asemenea, concluziona, că activitățile de voluntariat, la care o persoană participă, îi oferă acestuia un impact personal asupra orientării în cariera profesională.

Deopotrivă, beneficiile activității de voluntariat se înregistrează și cu privire la organizația-gazdă, acestea ajută la îndeplinirea misiunii organizației, crește calitatea proiectelor, dezvoltă noi idei, mărește influența organizației respective în cadrul comunității locale, contribuie la îmbunătățirea și dezvoltarea de noi proiecte.